

N:o 157.

Af Herr Liss Olof Larsson: Om underdånig skrifvelse angående ändring i Kongl. Kungörelserna den 17 Juli 1847 och 7 Augusti 1863, rörande upphörande af arrendeoptionsrätt till sådana kronans egendomar, som i dessa kungörelser omförmälas.

Sedan 1844—1845 års Riksdag uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes meddela förändringar i hittills för utarrendering af kungs- och kungsladugårdar samt andra kronolägenheter gällande stadganden, åsyftande att förekomma en sådan arrendenas uppstegring, hvarigenom, till förlust för staten, arrendatorn blefve oförmögen att arrendevilkoren, i förening med lägenhetens behöriga skötsel, i föreskrifven ordning fullgöra, har Kongl. Maj:t genom nådig kungörelse den 17 Juli 1847 bland annat stadgat att, då lägenhet af nyss omförmälda slag skall under arrende upplåtas, icke allenast ett minimum, hvarunder, utan ock ett maximum, hvaröfver det årliga arrendet ej får gå, skall bestämmas, äfvensom att den arrendator, som väl brukat lägenheten, vid arrendetidens slut eger rätt att ånyo öfvertaga arrendet emot det i föreskrifven ordning bestämda maximum, äfven om andra funnos villige att betala ett högre arrende. Att staten genom ett sådant förfaringssätt icke kommer i åtnjutande af all den inkomst, som kan och borde erhållas af dessa egendomar, synes mig temligen tydligt och klart; ett förhållande som jemväl bevisas deraf, att icke sällan sådana arrenden emot högst betydliga belopp öfverlätas på annan person af den som från Kongl. Maj:t och kronan öfvertagit arrendet.

Huru önskligt det än vore, att ingen åtoge sig större förbindelser än dem han förmådde fullgöra utan skada för sig sjelf, synes mig, som om man här vid lag icke kunde ernå ett sådant önskvärdt mål genom de stadganden, jag

nyss påpekat, ty utom det att vid arrendeauktioner å lägenheter, der ej optionsrätt förefinnes, en obegränsad städja får erbjudas utöfver det fastställda maximiarrendet, en städja så mycket svårare att erlægga, som den till hela beloppet skall betalas vid tillträdet, då arrendatorn dessutom nödgas använda betydliga belopp i och för egendomens öfvertagande, så kan nog den obetänksamme ändock på flerehanda sätt ruinera sig. Om man, på sätt genom förberörda nådiga kungörelse är vordet skedt, bör upphäffa sig till förmyndare för den enskilde, så borde man jemväl bestämma ett minimum hvarunder ingen finge gå vid de entrepenadauktioner, som för kronans räkning hållas. Detta vore följdriktigt, äfven om man skulle finna ett sådant stadgande något egendomligt. Hvad optionsrätten beträffar, så synes det, som om jemväl den kunde utan men för det allmänna borttagas; ty icke kan man väl gerna antaga, att i allmänhet de statens egendomar som äro upplåtna på arrende utan sådan optionsrätt, eller de som äro upplåtna till boställen, skola missvårdas, och likväl är det för att förekomma sådant, som optionsrätten tillkommit. Försiggår af och tillträdes-syn samt andra syner och besigtningar i behörig ordning och noggranhet, så kan ej värden om egendomen missbrukas; och den arrendator som åstadkommit sådana förbättringar å den arrenderade egendomen, att den derigenom erhållit ett högre värde, kan nog hållas skadeslös på annat sätt än det maskerade, som sker genom optionsrätten. Om maximiarrendet alltid något så när bestämdes till hvad det borde vara, så vore ej mycket att säga om optionsrätten, men när erfarenheten visat, att städjan ibland uppgått till nära nog samma belopp som arrendesumman för hela arrendetiden, så synes, som om denna uppskattning icke alltid vore så fullt riktig. När dertill kommer, att sistlidne Riksdag, på derom af Kongl. Maj:t gjord framställning, beslöt att optionsrätten till arrende af landtstatsboställe skulle upphöra, så bör väl optionsrätten för andra kronans lägenheter jemväl upphöra. Äfven ur en annan synpunkt synes mig önskligt, att såväl optionsrätten som bestämmandet af ett maximiarrende borttages, och det är den förenkling, som derigenom skulle uppstå för de embetsverk och myndigheter, som med dessa frågor hafva att skaffa.

Stadgandet om ett minimum, hvarunder det årliga arrendet icke får gå, åtminstone vid första auktionstillfället, torde möjligen böra bibehållas; men förmodligen kan ett sådant minimum bestämmas på något enklare sätt än som nu sker; mig synes, som om egendomens taxeringsvärde kunde läggas till grund vid bestämmandet af arrendesummans minimum.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen må för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes

föreskrifva den ändring i Kongl. kungörelsen den 17 Juli 1847 och 7 Augusti 1863, att all optionsrätt till sådana kronans egendomar, som i dessa kungörelser omförmälas, må, så snart sådant lagligen ske kan, upphöra; och

att all utarrendering af sådana egendomar skall ske å öppen auktion till den mestbudande; samt

att ett minimum, hvarunder arrendesumman icke får gå, må, med ledning af egendomens taxeringsvärde, på lämpligt sätt bestämmas.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1875.

Liss Olof Larsson.

N:o 158.

Af Herr Liss Olof Larsson: Om förklaring af lagens stadgande angående giltigheten af behörigen upprättade och underskrifna skriftliga aftal.

Man har väl i fråga om aftal och öfverenskommelser hittintills ansett sig vara betryggad i sin rätt, då man om de träffade aftalen upprättat skriftligt kontrakt, och allra minst har man kunnat föreställa sig att bakom det skriftliga, behörigen underskrifna och bevitnade kontrakt som till och med